

Jan Sælid og Stine Fevik i «The Look» av Susie Wang. Regi: Trine Falch. Nationaltheatret 2022. Foto: Simen Ulvestad

En tid for nye myter

Med «The Look» på Nationaltheatret presenterer Susie Wang en scenisk fortelling med mytologiske referanser. Den er voldelig, morsom, smart, kul og fullstendig uforutsigbar, men den kunne gjerne vært litt lenger.

Tekst: [Elin Lindberg](#)

The Look er like sprelsk og leken som de foregående verkene til Susie Wang. Det er morsomt og utfordrende, men denne gangen har også verket noen foruroligende undertoner. Stykket kan leses på mange vis, referansene er ikke entydige – og det er prisverdig. Det understreker at teateret fortsatt er relevant og i utvikling både estetisk og teoretisk. Susie Wangs arbeider lar seg ikke enkelt beskrive, de lar seg ikke ordlegges umiddelbart – og det er en styrke: Dette er teater! Susie Wang har høy kulhetskvalitet. Jeg tror aldri jeg har sett så mange unge kunstnere og studenter på noen forestilling på Nationaltheatret før.

Vold, liv og død

Amfiscenen på Nationaltheatret er innredd som et keramikkverksted. Det er golvbelegg i vinyl med rødt flisemønster. På hyller på den turkist malte bakveggen står krukker i gresk stil med diverse blå glasur. Ved siden av hyllene står en ovn til å brenne keramikk i. På golvet står tre høye bord med hver sin sprayflaske på, klare til leiremodellering. Midt på golvet står en krakk med hjul og et innpakket tårn (fallos?) med rå leire. En skyvedør i glass på bakveggen står åpen ut mot en balkong. Scenerommet illuderer Hellas – den gamle verden, men samtidig moderne. Det er morgenstemning med fuglesang. En gravid kvinne (Mona Solhaug) kommer inn og gjør ruslende rolig klar verkstedet til keramikkkurs før hun går ut på balkongen for å ta seg en røyk(!). Ut av det blå kommer en mann (Jan Sælid) i plattsandaler, rød shorts og hvit skjorte og volden starter uten noen foranledning. Det er blodig og brutalt, voldsomt og vondt. Det ender med død, men før hun blir brent som en heks i ovnen får hun som hevn dyttet en leirklump dypt inn i mannen og gjort ham gravid.

Genesis

En myte er at i prehistorisk tid var verden styrt av matriarkater. Dette var en paradisiske urverden der alt var fredelig og godt. Myten sier at med patriarkatet som etter hvert oppstår, kommer vold og krig inn i verden. Som i *The Look* dreper mannen kvinnen metaforisk og tar hennes plass.

Leire og keramikk er innsauset i flere skapelsesberetninger. Noen av de eldste fornminnene vi har er keramikk. Mennesker har skapt bilder av seg selv i leire, og de har skapt bilder av guder og fruktbarhetsgudinner. De har skapt ikkemennesker – de har skapt kunst. De keramiske figurene har i tillegg til å være nyttegenstander også vært kultiske objekter. Susie Wang hekter seg på en urgammel historie her. De kobler sin egen mytebygging på urmytene fysisk og idémessig.

I den jødisk-kristne tradisjonen er det to skapelsesberetninger, begge står i Bibelens Første Mosebok eller Genesis. Den første starter med: «I begynnelsen skapte Gud himmelen og jorden» og Gud skaper mennesket til mann og kvinne i sitt bilde. I den andre skaper Gud mennesket av leire (støv fra jorden) og puster liv i det. Slik skaper Gud mannen og så, av mannens ribbein, kvinnen.

Fra den nye verden

Etter de uhyrlige handlingene i keramikerverkstedet i *The Look* kommer det et helikopter. Illusjonen vil ha det til at vi er høyt hevet over menneskenes by, kanskje i gudens verden på Olympen? Tre kvinner i lekre og kroppsnære klær kommer inn. Det er Scarlett (Mona Solhaug), Rosie (Julie Solberg) og Cherry (Stine Fevik). De har meldt seg på keramikkkurs i den gamle verden. Selv kommer de fra den nye verden og snakker en pussig dialekt på engelsk. Kanskje de kommer fra en småby i USA? Mannen har nå tatt navnet Maia etter kvinnen han drepte og har på seg en lilla, liten slåbrok som ikke klarer å skjule de kraftfulle kunstige kjønnsorganene hans. Han er modell og kvinnene skaper sitt bilde av ham i leire. Skapelsesprosessen tar tid. Vi får vite at de alle tre er sykepleiere.

Goth

Frankenstein som er doktor og ikke sykepleier, er hovedpersonen i Mary Shelleys gotiske roman fra 1818. *Frankenstein* eller *Den moderne Prometheus*, handler om en vitenskapsmann som vil skape et nytt, kunstig menneske, men som ender med å skape et monster som hevner seg på sin skaper. Denne tematikken finne vi også i *The Look*. Denne grunnleggende horror-myten finner vi spor av i alt fra kunstig intelligens – AI – til science fiction. Kvinnene er litt barbie-aktige og spiller på myten om den amerikanske drømmen med sine perfekte mennesker. Dialogen er full av klisjer og krever skuespillere av dette formatet som Solhaug, Solberg og Fevik har, for å opprettholde den teatrale illusjonen vi får presentert her. Dialogen alluderer til amerikanske tv-serier og filmer og til selvhjelps litteratur – eller til flyvertiners befaling om at du må først hjelpe deg selv før du kan hjelpe andre.

Det foruroligende

Susie Wang har flere ganger brukt SFX-effekter i verkene sine. Det tilfører noe karnevaleskt og overskridende til arbeidene. Et nytt menneske blir født på spektakulært vis, gjennom mannen Maias gedigne penis føder han en fullt utviklet svær mann (Phillip Isaksen). Faren dør etter fødselen, men har lyktes i å sikre at patriarkatet fortsetter. Kvinnene virker litt skuffet over at barnet er en mann, men har funnet seg i at det er sånn det er. Den nye Mannen går sporenstreks i gang med å skape seg selv av leire, vennlig støttet av de tre sykepleierne – eller er de gudinner? De låser porten etter seg når de forlater verkstedet og blir selv blåst av banen. For her slutter det. Det slutter frekt med en masse uopplarte spørsmål. For hva skjer nå? Mennesket Mannen er låst inne, helt alene, i sitt eget verksted uten noen form for kunnskap, og uten noen til å lære seg om verden og historien. Denne sterke naive Mannen er i stand til å bryte seg ut. Er det en ny farlig tyrann som er født? Hjelp!

Det underbevisste

André Eiermann skriver i sitt grundige essay som ble publisert i tidsskriftet i fjor (NST 2-3 /2021) at i Susie Wangs arbeider vender det fortrenge tilbake. Eiermann knytter dette til det freudianske. I verkene blir dette ofte visualisert gjennom at noe dukker fysisk opp fra underverdenen. I *The Hum* kommer det fortrenge opp fra havet, i *Mumiebrun* kommer det monstrøse opp fra et hull i museets gulv. I *The Look* er vi i «den gamle verden». Vi er nær tidenes morgen. Jorden er i bevegelse, den rister. Jordskjelvet åpner en sprekk ned i urgrunnen. Det fortrenge kan komme til overflaten. Jeg har tidligere skrevet om hvordan Susie Wang også bruker latteren som et virkemiddel for å åpne oss opp. Humoren i stykket og det uforutsigbare og overraskende gjør at vi fysisk åpner oss gjennom latteren, men også intellektuelt siden vi må tenke i nye mønstre når vi blir overrasket. Kanskje det er fordi jeg ønsker å være lenger i denne tilstanden at jeg gjerne skulle sett at stykket varte litt lenger? Eller er det fordi stykket slutter med en potensielt farlig mann klar til å bryte seg ut av fengselet sitt? Er jeg forført og fanget av fortellingen? Ja.

(Publisert 04.05.2022)